

**OLIV TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
BOSHLANG'ICH TA'LIM KAFEDRASI**

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA XALQARO
TAJRIBALAR: YANGI AVLOD
DARSLIKLARI, MILLIY DASTUR VA
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR
INTEGRATSIYASI"**

**XALQARO ILMIIY-AMALIIY
KONFERENSIYA**

PIRLS

Progress In International Reading Literacy Study

**IEA
TIMSS**

Buxoro 2023

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM FAKULTETI

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM KAFEDRASI

**BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA XALQARO
TAJIRIBALAR: YANGI AVLOD
DARSLIKLARI, MILLIY DASTUR VA
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR
INTEGRATSIYASI**

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari

2023-yil, 19-may

BUXORO – 2023

Ilmiy-amaliy anjumanning dasturiy qo‘mitasi

M.I. Daminov	–	Buxoro davlat Pedagogika instituti direktori, rais;
Sh.N. Murodov	–	Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, rais muovini;
A.A. Ikramov	–	Ilmiy – tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo‘limi boshlig‘i, a‘zo;
O.R. Avezov	–	Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dekani, a‘zo;
N.I. G‘aybullayeva	–	Ta‘lim sifatini nazorat qilish bo‘limi boshlig‘i, a‘zo;
M.J. Saidova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası mudiri, a‘zo;
F.M.Qosimov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası professori, a‘zo;
U.S.Amonov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
X.A.Xaitov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
N.B. Adizova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
N.B. Adizova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
G.E.Saidova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
R.X.Jumayev	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
O.Sh. Ahmadov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
M.N O‘rinova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası o‘qituvchisi, a‘zo.

Ilmiy-amaliy anjumanning tashkiliy qo‘mitasi

Sh.N. Murodov	–	Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, rais;
A.A. Ikramov	–	Ilmiy – tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogic kadrlar tayyorlash bo‘limi boshlig‘i, rais muovini;
Sh.A. Raximov	–	Ishlar boshqarmasi boshlig‘i, a‘zo;
O.R. Avezov	–	Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dekani, a‘zo;
N.I. G‘aybullayeva	–	Ta‘lim sifatini nazorat qilish bo‘limi boshlig‘i, a‘zo;
M.J. Saidova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası mudiri, a‘zo;
F.M.Qosimov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası professori, a‘zo;
U.S.Amonov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
X.A.Xaitov	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
N.B. Adizova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
R.X.Jumayev	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası dotsenti, a‘zo;
L.T.Ochilova	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası o‘qituvchisi, a‘zo;
M.A.Ro‘ziyeva	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası o‘qituvchisi, a‘zo;
N.O‘.Xudoyberdiyeva	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası o‘qituvchisi, a‘zo;
B.N Yuldashev	–	Boshlang‘ich ta‘lim kafedrası o‘qituvchisi, a‘zo.

To‘plam Buxoro davlat pedagogika institutining 2023-yil 6-martdagi kengash qaroriga hamda Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2023-yil 2-maydagi 118-sonli buyrug‘iga asosan 2023-yilning 19-may kunida “Boshlang‘ich ta‘limda xalqaro tajribalar: yangi avlod darsliklari, milliy dastur va raqamli texnologiyalar integratsiyasi” mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari asosida tuzildi.

Mas‘ul muharir:

M.J. Saidova

– pedagogika fanlari doktori, dotsent

Taqrizchilar:

B.R. Adizova

– pedagogika fanlari doktori, professor

N.T. Tosheva

pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY RIVOJLANISHI PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8040130>

D. Sh. Mirzayeva

BuxDU katta o'qituvchisi

Sultonova Firuza, Hikmatova Dildora

BuxDU talabalari

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim muassasalarining bir turi sifatida maktabgacha ta'lim tashkiloti, bolalarning tarbiyasi, ta'limi, rivojlanishi va salomatligiga yaxshi yo'nalganligi bilan bog'liq umumiy xususiyatlarga ega ekanligi va maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishi psixologik-pedagogik muammosi yoritilgan.

Аннотация. В данной статье рассматривается психолого-педагогическая проблема творческого развития дошкольников, так как дошкольная образовательная организация как вид образовательного учреждения имеет общие черты, связанные с хорошей направленностью на воспитание, образование, развитие и здоровье детей.

Annotation. This article discusses the psychological and pedagogical problem of the creative development of preschoolers, since a preschool educational organization as a type of educational institution has common features associated with a good focus on the upbringing, education, development and health of children.

Bugungi kunda jahonning ilg'or mamlakatlari qatori Respublikamizda ham ta'lim tizmini islox qilishga katta e'tibor berilmoqda. Bunday zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishlar, ta'lim tizmining modernizatsiya qilinishi, uni tarkibiy jihatdan qayta qurish, ta'lim, fan, texnika va texnologiyalarning, iqtisodiyot va madaniyatning jahon miqyosidagi zamonaviy yutuqlarini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini o'zgartirib, yangilab borishni ko'zda tutadi.

Muhtaram Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev o'zining "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz" kitobida: "O'z xalqiga fidoyi, biz boshlagan ishlarni davom ettirishga qodir bo'lgan, har tomonlama yetuk rahbar oldida dolzarb vazifa-kelgusi avlodni komil inson qilib tarbiyalash vazifasi turibdi" - degan fikrni e'tirof etadilar.

Zamonaviy dunyoning innovatsiyalariga moslashish, doimiy yangilanuvchi jamiyat hayotiga mos yosh avlodni tayyorlash va uni zamon talablariga muvofiq takomillashtirish jarayonlarida faol ishtirok etish qobiliyatini rivojlantirish bugungi kunning asosiy vazifasi hisoblanadi va bunda pedagoglarning faolligi, ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvi muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlab o'tganlar.

Art-pedagogika yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishini nazariy tahlil qilish maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni badiiy va estetik tarbiyalashning eng muhim yo'nalishini ochib berdi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanish xususiyatlari, tarbiyalanuvchilarining axloqiy va estetik shaxsining barcha sohada muntazamligi va intensivligini oshirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishi zamonaviy dunyoda psixologiya va pedagogika fanining dolzarb muammosidir. Ushbu muammoni hal qilish ilmiy-pedagogik tadqiqotlarni chuqur va tizimli o'rganish va ushbu yo'nalishdagi eksperimental ma'lumotlarni sharhlashdan iborat. Ijodiy kamol toptirish orqali har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalash yosh avlodning ma'naviy izlanishlari, ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish bilan chambarchas bog'liqdir. Bundan kelib chiqadiki, ilmiy va amaliy ishlar maktabgacha yoshdagi bolaning ijodiy rivojlanishining psixologik-pedagogik yo'nalishining yangi uslubiy pozitsiyalarini topishga imkon beradi.

Psixologik nuqtai nazardan maktabgacha yosh ijodiy rivojlanish uchun qulay davr hisoblanadi, chunki bu "o'sish" davrida bolalar juda izlanuvchan, ularda atrofdagi dunyoni o'rganishga bo'lgan ishtiyoq kuchli bo'ladi. Ma'lumki, tajriba va bilimlarni to'plash bolalarning ijodiy rivojlanishi uchun zaruriy shartdir. Bolalarda qiziqishni saqlab qolish va maktabgacha yoshdagi bolalarni turli xil ijodiy faoliyatga jalb qilish kerak, masalan: san'at, musiqa, raqs, obrazli harakat, drammatizatsiya va adabiy nutq. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijodiy rivojlantirish vositalaridan biri art-pedagogika bo'lib, uning mazmun-mohiyati, eng avvalo, tarbiyaviy funktsiyada yotadi.

Art-pedagogikaning metod va usullari shaxsning axloqiy, estetik, kommunikativ va refleksiv asoslariga ta'sir qiladi va san'at yordamida bolaning ijtimoiy-madaniy moslashuviga yordam beradi. Psixoterapevtik funktsiyani bajarishda art-pedagogika maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik muammolarini yengishga yordam beradi, hissiy muvozanatni tiklaydi, bolalarni salbiy tajribalardan, ichki qisilishlardan ijobiy rangli his-tuyg'ularga va ijodiy harakatlar erkinligiga o'tkazadi.

Shuni inobatga olib maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishi uchun art-pedagogika metod va usullardan foydalaniladi. Bolalarda art-pedagogika texnikasidan foydalanish jarayonida bola shaxsining kuchli tomonlari dolzarblashadi, bolaning ongi va xulq-atvori sohalari kengayadi, u turli vaziyatlardan nostandart optimal yo'llarni topishni o'rganadi. San'at texnologiyalari va usullaridan foydalanish bolaga o'z muammolarini yengish, hissiy muvozanatni tiklash yoki hatti-harakatlaridagi buzilishlarni bartaraf etish, intellektual rivojlanishiga yordam beradi. Hozirgi vaqtda maktabgacha ta'lim tizimida art-pedagogika metodlaridan faol foydalanilmoqda.

Ijodkorlik yangi o'rganish mavzusi emas. Inson qobiliyatlari muammosi har doim odamlarda katta qiziqish uyg'otgan. Holbuki, ilgari jamiyatda kishilar ijodini o'zlashtirishga alohida ehtiyoj bo'lmagan. Iste'dodlar o'z-o'zidan paydo bo'lib, o'z-o'zidan adabiyot va san'at durdonalarini yaratdi: ular ilmiy kashfiyotlar qildilar, ixtiro qildilar va shu bilan rivojlanayotgan insoniyat madaniyatining ehtiyojlarini qondirdilar. Shuni aytish joizki maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishida psixologik-pedagogik muammolarini turli xil usullar va metodlar bilan bartaraf etish, mahoratli, zamonaviy bilimga ega bo'lgan tarbiyachining vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Мирзаева Д. Ш. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 1408-1413.
2. Курбанова, Д. Ш. М. З. "АРТ-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ КОРРЕКЦИИ СТРАХОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА."
3. Хасанова Г. К., Мирзаева Д. Ш. Условия успешного воспитания и обучения детей //Наука и инновации-современные концепции. – 2019. – С. 86-90.
4. Mahmudovna, N. M., Shavkatovna, M. D., Supxonovna, H. N., & Choriyevna, R. L. (2022). FUNDAMENTALS OF USING STEAM TECHNOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. *International Journal of Early Childhood*, 14(03), 2022.
5. Мирзаева, Дилфуза. "Арт педагогикаси воситасида мактабгача таълим ташкилоти болалари ижодкорлигини ривожлантириш." *Общество и инновации* 3.1/S (2022): 141-148.
6. Mirzaeva, D. (2022). Art Therapy as a Means of Adaptation of Young children to pre-school: Art Therapy as a Means of Adaptation of Young children to pre-scool. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 11(11).
7. O.R.Avezov. Mental Status and Behavioral Reactions in Emergency and Extreme Emergencies. *AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITARIAN RESEARCH* 3 (No. 1), 546-550
8. O.R.Avezov. Ekstremal vaziyatlarda oilaga psixologik xizmat ko'rsatish amaliyoti. *PEDAGOGIK MAHORAT* 3 (No. 13), 145-150
9. O.R.Avezov. Ekstremnaya psixologicheskaya pomosh v ekstremalnih situatsiyax. *Vestnik integrativnoy psixologii* 4 (No. 21), 34-37.
10. O.R.Avezov. Ekstremal vaziyatlarda shaxsning stressli holati va xulq-atvor reaksiyalari. *Psixologiya* 3 (No. 23), 94-98
11. O.R.Avezov. Ekstremal va favqulotda vaziyatlar to'g'risida zamonaviy tushunchalar. *Pedagogik mahorat* 4 (No. 24), 106-109
12. O.R.Avezov. PSYCHOLOGICAL RELATIONS BETWEEN FAMILY MEMBERS. *Innovative, educational, natural and social sciences*, 2022
13. O.R.Avezov. O'smirlarda ekstremal vaziyatlarda psixologik himoya mexanizmlari namoyon bo'lishining o'ziga xos xususiyatlari. *Psixologiya* 3 (No. 25), 46-53
14. O.R.Avezov. Favqulotda va ekstremal vaziyatlarda aholiga psixologik xizmat ko'rsatish. "XXI asr psixologiyasi" //Xalqoro ilmiy-amaliy anjumani materiallari//. 2021. Tom-4. B- 19-24
15. O.R.Avezov. Mutaxassislikka kirish. *Darslik*. B.2021 y. 243 bet
16. O.R.Avezov. Формирование узбекского этноса. *PEM: Psychology. Educology. Medicine*, 119-124

O'QITISHGA YONDASHUVLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8040139>

Sodiqova Yulduz Kamolovna

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika insituti Maktabgacha ta'lim fakulteti "Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi"

kafedrasi assistenti

Umarova Feruza

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika insituti Maktabgacha ta'lim fakulteti Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 112-guruh talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta'limda ustuvor bo'lgan masalalar haqida fikr yurilgan. Sohaga innovatsion yondashuv masalalari tahlil etilgan. Maktabgacha ta'lim tizimida zamonaviy yondashuvlar haqida malumotlar berilgan.

Kalit so'zlar. Ilk qadam dasturi, UNICEF, Yo'l xaritasi, "Ketrinq" xizmati, BMT konvensiyasi.

Hozirgi kungacha mustaqil O'zbekistonimizda farzandlarimiz ravnaqi uchun juda ko'p ishlar amalga oshirilib kelinmoqda. Shular qatorida, Maktabgacha ta'lim tashkilotlariga ham katta e'tibor qaratilgan. Prezidentimiz Savkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan yo'lga qo'yilgan "2017-2021 yillarda mamlakatni yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi" ning to'rtinchi yo'nalishini asosiy bir bo'g'ini, ta'lim madaniyat, ilm-fan, adabiyot sanat va sport sohalariga e'tibor qaratilib, unda Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini takomillashtirish, moddiy texnika bazasini mustahkamlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tarmog'ini kengaytirish, malakali pedagog kadrlar bilan ta'minlash, ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini tadbiq etishni o'z ichiga qamrab olgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2021 yillarda Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risidagi qarorida ta'kidlanishicha, bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash, ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini tadbiq etish, bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirishi uchun shart-sharoitlar yaratish maqsadida:

- Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 5-6 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash bo'yicha 6100 ta qisqa muddatli guruhni tashkil etish - Bolalarni maktabga tayyorlashning muqobil shakli bo'lgan qisqa muddatli guruhlar tashkil etilishi natijasida 305 ming nafar 5-6 yoshdagi kichkintoylar har yili ushbu guruhlarda maktab ta'limiga tayyorlash - Qisqa muddatli guruhlar uchun O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi va O'zbekistondagi xalqaro bolalar fondi (UNICEF) tomonidan ishlab chiqilgan "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi bunga asos bo'la oladi. Hozirgi kunda maktabgacha ta'limda zamonaviy yondashish ham mumkin O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida ta'lim sohasini tubdan takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, intellektual salohiyatli, jismoniy barkamol avlodni shakllantirish, aniq fanlarni chuqurlashtirib o'qitish va iqtisodiyotning turli sohalar uchun malakali kadrlarni tayyorlash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan bo'lib, pirovardida bugungi davr talabiga javob bera oladigan ta'lim tizimni yaratish ko'zda tutildi.

Sohadagi islohotlar natijasida maktabgacha ta'lim tizimida boshqaruv mexanizmitubdan takomillashtirildi, nodavlat ta'lim xizmatlari ko'rsatish tizimi isloh qilindi, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim tizimi qayta ko'rib chiqildi, oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish choralari kuchaytirildi, oliy o'quv yurtidan keyingi ta'limning ikki pog'onali tizimijoriy etildi.

Maktabgacha ta'lim. Uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini hisoblangan ushbu soha har tomonlama sog'lom va barkamol bola shaxsini tarbiyalash va maktabga tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi. Lekin, tahlillar shuni ko'rsatdiki, oxirgi yillarda turli omillar ta'sirida maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash borasida rivojlanish

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA XALQARO
TAJRIBALAR: YANGI AVLOD
DARSLIKLARI, MILLIY DASTUR VA
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR
INTEGRATSIYASI**

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari

2023-yil, 19-may